

Perehdytyskansio Espoon Kaupungin neuvoloiden opiskelijoille

Anni Kärkkäinen, Tiina Markkanen, Henna Rossi
Laurea- ammattikorkeakoulu
Opinnäytetyön tuotos
2012

Sisällysluettelo:

1. Johdanto	3
2. Espoon Kaupungin neuvolat	4
3. Opiskelijan eettiset velvollisuudet	5
4. Opiskelijan perehdyttäminen	6
5. Käytännön ohjeita harjoittelun aloittamiseen	8
6. Terveystieteiden opiskelijan työkirjassa olevat tavoitteet opiskelijalle	9
6.1 Lasta odottavan perheen terveydenhoitotyö avoterveydenhuollossa	9
6.2 Lapsen terveydenhoitotyö	10
6.3 Tartuntatautien ehkäisy, hoito ja rokotustoiminta	11
7. Espoon Kaupungin neuvolat	13
8. Äitiysneuvola	14
8.1 Ultraääniseulonnat	16
8.2 normaali raskaudenkulku	16
8.3 Raskauden riskitekijät	17
9. Lasten neuvola	18
9.1. Lastenneuvolaseuranta	19
9.2 Terveystieteiden vastatutkimukset	20
9.3 Espoon Kaupungin työmenetelmiä	21
9.4 Menetelmäkäsikirja	22
10. Rokotukset	23
11. Espoon Kaupungin yhteistyötahot	24
11.1 Terveystieteiden hoito ja lapsiperheiden perhetyö	24
11.2 Lasten terapiapalvelut, perheneuvola, lastensuojelu ja Sosiaalityö	24
11.2. Vastaamo	25

1. Johdanto

Tämä perehdytyskansio on tarkoitettu Espoon Kaupungin neuvoloihin tuleville terveydenhoitajaopiskelijoille.

Kansioon on koottu tiiviissä muodossa teoriaa ja käytännön asioita, joita terveydenhoitaja opiskelijan olisi hyvä tietää aloittaessaan harjoittelujakson Espoon Kaupungin neuvolassa.

Kuva 1.

2. Espoon Kaupungin neuvolat

- Espoon Kaupungin neuvolat on jaettu osa-alueittain:

Espoon keskuksen äitiys- ja lastenneuvolat, Espoonlahden äitiys- ja lastenneuvolat, Leppävaaran äitiys- ja lastenneuvolat ja Matinkylän, Olarin ja Tapiolan äitiys- ja lastenneuvolat

- Espoon Kaupungin sivuilta löytyvät kaikki Espoon Kaupungin neuvolat yhteystietoineen

- Espoon Kaupunki -> Terveyspalvelut -> Neuvolat -> Neuvolat alueittain

Kuva 2

3. Opiskelijan eettiset velvollisuudet

Työharjoittelussa opiskelijan tulee noudattaa terveydenhoitajan eettisiä periaatteita.

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä :

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940559>

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus:

http://www.valvira.fi/ohjaus_ ja_valvonta/terveydenhuolto/salassapito/salassapito- ja_vaitiolovelvollisuus

Lisäksi alla olevasta linkistä voi lukea terveydenhoitajan ammatinharjoittamiseen liittyvistä asetuksista:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990488>

4. Opiskelijan perehdyttäminen

Työharjoittelun tarkoituksena on tutustuttaa opiskelija valitsemansa alan työelämään. Kunkin tutkinnon opetussuunnitelmassa käydään läpi harjoittelujen pituudet, tavoitteet ja vaatimukset sekä muut siihen liittyvät asiat. Harjoittelu ammattikorkeakouluissa tulee olla ohjattua, tavoitteellista ja arvioivaa. Opiskelijalle on nimetty harjoittelun ohjaaja sekä koulusta että harjoittelupaikasta. Harjoittelun aikana opiskelija pääsee tutustumaan opiskelemansa alan työelämän arkeen ja soveltamaan teorian tietoaan käytännössä. Harjoittelupaikka ei kuitenkaan saa käyttää opiskelijaa työvoimana korvatakseen muuta henkilökuntaa.

Opiskelijan perehdytykseen kuuluu mm. organisaation, työtilojen ja kollegojen esittelemine, sekä työ-yksikön laitteisiin, toimintatapoihin ja välineisiin opastaminen. Opiskelijan tulee myös täyttää jokaisessa harjoittelussa oppisopimuslomake, joka käydään perehdytyksessä läpi ja keskustellaan tavoitteista, joita koulu ja opiskelija itse ovat harjoittelujaksolle asettaneet.

Työaikaan liittyvät asiat ja opiskelijan työtehtävät on myös hyvä käydä perehdytyksessä läpi. Työyksikössä on määrätty työssä oppijan velvollisuudet ja oikeudet, jotka opiskelijan on hyvä tietää. Näitä ovat mm. vaitiolovelvollisuus, sairastumisesta ja poissaoloista ilmoittaminen ja tietyt työpaikan rutiinit, kuten tauoista sopiminen. Työssä oppimiseen kuuluu olennaisena osana myös arviointi- ja palauttekeskustelut, jotka käydään yleensä nimetyn ohjaajan ja opettajan kanssa.

5. Käytännön ohjeita harjoittelun aloittamiseen

- Neuvolassa harjoitellessa suojavaatteet saa neuvolasta
- Työkengät tulee olla opiskelijalla itsellä mukana
- Opiskelijaa suositellaan ottamaan oman terveydenhoitaja ohjaajan puhelinnumero/ sähköpostiosoite ylös. Näin ollen hän pystyy olemaan ohjaajaan yhteydessä, jos on estynyt tulemaan harjoitteluun

Kuva 3.

6. Terveystarkastajaopiskelijan työkirjassa olevat tavoitteet opiskelijalle

6.1 Lasta odottavan perheen terveydenhoitotyö avoterveydenhuollossa

Terveystarkastustoiminta/terveysneuvonta:

- Raskauden ja lapsivuodeajan seuranta
- Seulonnat
- Sikiön voinnin seuranta
- Riskitekijöiden ehkäisy ja tunnistaminen
- Riskiraskauden tunnistaminen, seuranta, hoitoonohjaus ja hoito
- Kotikäynti

Opiskelijan tulee pohtia terveyden edistämisen merkitystä avoterveydenhuollon äitiysneuvolassa, sekä perehtyä aiheeseen liittyvään terveyskasvatusaineistoon ja arvioida sitä.

6.2 Lapsen terveydenhoitotyö

- Perhekeskeisyys
- Lapsen kohtaaminen perheessä
- Vanhempien varhaisen vuorovaikutuksen tukeminen ja voimavarojen vahvistaminen
- Kasvatusohjaus tai varhaiskasvatusohjaus
- Terveystarkastukset tai terveyden edistäminen
- Lapsen hoito, kehityksen tukeminen ja seuranta
 - Riskien ja häiriöiden varhainen tunnistaminen ja puuttuminen näihin
 - Lapsen ja vanhempien välinen vuorovaikutus
 - Ikäkausitarkastukset harjoittelupaikan käytäntöjen ja ohjeiden mukaisesti
 - Kotikäynnit
 - Puhelinohjaus
 - Rokotustoiminta

- Vanhempain ryhmätoiminta
 - Yhteistyö ja verkostoituminen: moniammatillinen työyhteisö
- Lapsen hoitotyön suunnitelman laatiminen, jonka arvioiminen lapsen terveyden edistämisen näkökulmasta

6.3 Tartuntatautien ehkäisy, hoito ja rokotustoiminta

- Ohjeistukset ja lainsäädäntö
- Hallinta- ja valvontajärjestelmä
- Tiedottaminen, tavoitteet ja toimintatavat
- Ilmoitusvelvollisuus ja yhteistyötahot

- Tartuntatautien tunnistaminen ja hoito
- Eri ikäisten keskeisimmät tartuntataudit ja niiden ehkäisy.
- Rokotustoiminta perusterveydenhuollossa
 - Virallinen rokotusohjelma
 - Lasten ja nuorten rokottaminen
 - Aikuisväestön rokottaminen
 - Ensiapuvalmius rokotustilanteissa
- Matkailijoiden rokotustoiminta ja terveysneuvonta

Kuva 4.

7. Espoon kaupungin neuvolat

Espoon kaupungin neuvoloissa terveydenhoitajat työskentelevät niin lapsi- kuin äitiysneuvolassa. Vastaanottoon kuuluu kumpaakin osaluuetta.

Espoon kaupungin neuvoloissa on käytössä keskitetty ajanvaraus- ja neuvonta, johon soittamalla espoolainen asiakas voi itse varata vastaanottoajan Espoon kaupungin neuvolaan. Jos asiakas ei tahdo asioida oman alueen neuvolassa, niin hän voi anoa toista neuvolaan itselleen. Neuvolan keksitetty ajanvaraus- ja palvelu toimii arkisin klo 8.30 - 14.30. p. 09 81622800. Asiakas voi kysyä myös ohjausta ja neuvoa palvelusta ja vastaajina toimivat terveydenhoitajat.

Asiakas voi valita takaisinsoiton, jolloin hän saa terveydenhoitajalta soiton takaisin saman päivän aikana. Toinen vaihtoehto on jäädä linjalle odottamaan siksi aikaa, että terveydenhoitaja vastaa puhelimeen.

8. Äitiysneuvola

Espoon äitiysneuvolapalvelut kuuluvat Espoossa asuville perheille, jotka odottavat lasta. Palvelumuotoihin kuuluvat tällä hetkellä yksilölliset vastaanotto- ja kotikäynnit, avoneuvola- ja ryhmäkäynnit, ja lisäksi sähköisen asioinnin palvelut tulevaisuudessa.

Käynnit terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolla koostuvat seuraavasti:

Raskausviikot	Vastaanotto
7 - 9	Terveydenhoitajan vastaanotto
10 - 12,19–20	Sikiön seulontatutkimukset sairaalassa
14 - 16	Terveydenhoitajan vastaanotto (lääkäri mukana tarvittaessa)
22 - 24	Terveydenhoitajan vastaanotto (osa laajaa terveystarkastusta)
26 - 28	Lääkärin vastaanotto (osa laajaa terveystarkastusta)
30 - 32	Terveydenhoitajan vastaanotto
32 - 34	Terveydenhoitajan vastaanotto
36	Lääkärin vastaanotto
37 - 41	Terveydenhoitajan vastaanotto joka viikko

Taulukko 1.

Lisätietoa äitiysneuvolan ensikäynnistä ja loppuraskauden käynneistä saa linkistä:

[http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/
Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/
Neuvolat_ ja_ perhetyo/Aitiysneuvolat/Aitiysneuvolaseuranta](http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Aitiysneuvolat/Aitiysneuvolaseuranta)

Useassa Espoon neuvolassa toimii lisäksi avoneuvola, jonne äiti voi tulla lyhyelle käynnille. Käynnille voi tulla kuunteluttamaan esimerkiksi sikiön sydänäänet tai mittauttamaan raskaudenajan verenpainetta, niin ettei tarvitse varata etukäteen aikaa.

8.1 Ultraääniseulonnat

Raskauden aikana äidillä on mahdollisuus osallistua kahteen ultraäänitutkimukseen raskauden aikana. Molemmat tutkimukset ovat vapaaehtoisia.

Näistä saa lisätietoa alla olevasta linkistä, kohdasta raskauden ultraääniseulontatutkimukset.

http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/Perhe_ ja_ sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_ palvelut/Neuvolat_ ja_ perhetyo/Aitiysneuvolat/Aitiysneuvolaseuranta

Tietoa sikiötutkimuksista löytyy alla olevasta linkistä:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00175

8.2 Normaali raskauden kulku

Neuvolaan tullessa opiskelijan on hyvä tietää normaali raskauden kulku, joka kestää keskimäärin 280 vuorokautta, eli 40 viikkoa.

Linkki: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00159

Kuva 5.

8.3 Raskauden riskitekijät

Terveydenhoitajan tulee arvioida neuvolakäynneillä, onko tarpeen lähettää asiakas äitiyspoliklinikalle. Alla on lueteltu raskaana olevien potilaiden lähettämisingindikaatiot Hyksiin:

1. Aikaisemmat kohdun leikkaukset
2. Aikaisemmin komplisoitunut raskaus
3. Aikaisempi lapsettomuus ja keinoalkuiset raskaudet
4. Aikaisempi veritulppa
5. alkoholia ja lääkkeitä väärinkäyttävät, huumeita käyttävät ja tupakoitsijat
6. Alkuraskauden sikiötutkimukset
7. Anemia
8. Gestaatiidiabetes http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00168
9. Hepatogestoosi (tavallisin raskauteen liittyvä maksasairaus)
10. Hyperemesis (äidillä toistuvaa oksentelua ja painonlaskua)
11. Insuliinihoitoinen diabetes
12. Kohdun ja emättimen epämuodostumat
13. Kohdunsuun heikkous
14. Kroonisesti sairaat äidit
15. Lapsivedenmäärän poikkeavuudet
16. Monisikiöiset raskaudet
17. Poikkeavat tarjonnat
18. Pre- eklampsia (raskausmyrkytys)
19. Seulontatutkimukset

20. Sikiön kasvun hidastuminen tai nopeutuminen
21. Sikiön voinnin huonontuminen
22. Supistelut ja uhkaava ennenaikainen synnytys
23. Synnytyspelko
24. Synnytystavan arviointi
25. Ulkomailta muuttaneet
26. Vanhat ja nuoret ensisynnyttäjät
27. Verenvuodot
28. Virusinfektiot ja toksoplasmoosi
29. Yliaikaisuus

Lähtämäsindikaatioista voi lukea lisää neuvolasta löytyvästä HUS:n lähete-kriteerit monisteesta.

9. Lastenneuvola

Espoon lastenneuvolat palvelevat Espoolaisia perheitä, joissa on alle kouluikäisiä lapsia. Oman asuinalueen lastenneuvola kuuluu perheen asiointikohteeksi. Palvelumuodot ovat samat, kuin Espoon Kaupungin äitiysneuvoloissa.

Linkki lapsen motorisesta - ja psyykkisestä kehityksestä:

<http://ffp.uku.fi/intro/motorkeh.htm>

Linkki lapsen kasvusta: http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lok00057&p_haku=vauvan%20kasvu

9.1. Lastenneuvolaseuranta

Lastenneuvolan terveystarkastuksissa käydään säännöllisesti määräaikaistarkastusohjelman mukaisesti. Lapsen ja vanhempien tarve vaikuttaa lisäksi neuvolaseurannan määrään. Ennen ensimmäistä ikävuotta neuvolakäyntejä on yleensä yhdeksän ja leikki-iässä noin viisi.

Useassa Espoon neuvolassa toimii lisäksi avoneuvola, jonne voi tulla ilman ajanvarausta lyhyelle vastaanottokäynnille.

Osa määräaikaistarkastuksista on laajoja terveystarkastuksia, joihin kuuluu lääkärin ja terveydenhoitajan vastaanotot. Näille käynneille kutsutaan molemmat vanhemmat. Laajat terveystarkastukset tehdään, kun lapsi on 3-4 kk, 1,5 vuotta ja 4 vuotta.

9.2 Terveydenhoitajan vastaanotot

Terveydenhoitajan vastaanotot toteutuvat lapsen ollessa:

- 0-2 viikkoa, 2-4 viikkoa, 4-6 viikkoa, 3 kuukautta, 4 kuukautta, 5 kuukautta, 6 kuukautta, 8 kuukautta, 12 kuukautta ja 18 kuukautta
- 2 vuotta, 3 vuotta, 4 vuotta, 5 vuotta ja 6 vuotta
- 4-vuotis tarkastuksen yhteydessä tehdään leikki-ikäisen lapsen neurologinen arvio. Linkki alla:

<http://www.stakes.fi/neurolatyo/liitetiedostot/toukokuu2007/Valtonen.pdf>

Lisäksi lääkäri tapaa lapsen/lapsiperheet lapsen ollessa:

- 4-6 viikkoa, 4 kuukautta, 8 kuukautta, 18 kuukautta ja 4 vuotta

Kuva 6.

Alla on linkki Espoon kaupungin sivuille, josta löytyy hyödyllisiä linkkejä alla olevista aiheista. Alle listatut asiat löytyvät linkillä avautuvan sivun alaosasta.

- [Laaja terveystarkastus](#)
- [Audit kysely](#), jossa kartoitetaan päihteenkäyttöä.
- [Mielialakysely](#), jolla seurataan äidin mielialaa.
- [Vauvaperheen voimavaralomake](#), jossa kysymyksiä avulla kartoitetaan lasta odottavien vanhempien jaksamista.

Linkki: http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ja_terveyspalvelut/Perhe_ja_sosiaalipalvelut/Lapsiperheiden_palvelut/Neuvolat_ja_perhetyo/Lastenneuvolat/Lastenneuvolaseuranta

9.3. Espoon Kaupungin työmenetelmiä:

Vauvaperhetyö, eli sylkky:

<http://www.hus.fi/default.asp?path=1,32,660,546,570,646,809,6275,25336,22917>

Monitoimijainen perhevalmennus:

http://www.sosiaaliportti.fi/File/be5bc463-16b9-4e83-b7bd-b78679432960/monitoimijainen_perhevalmennus1.pdf

Kastelu-ummetus lapsen hoitopolku:

http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00134

9.4 Menetelmäkäsikirja

Espoon Kaupungin neuvoloissa terveydenhoitajat käyttävät menetelmäkäsikirjaa, josta löytyy kattavasti tietoa lasten terveystarkastuksista. Sieltä voi katsoa pituuden, painon ja päänkasvun sekä näön ja kuulon seurannan.

Linkki:

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/8ae8d59c-eab8-4f2c-a5c6-3192cf389a87>

Kuva 7.

10. Rokotukset

Neuvolassa annettavat rokotteet kuuluvat valtakunnallisen rokotusohjelman mukaisiin rokotuksiin. Lastenneuvolassa rokotteet ovat vapaaehtoisia ja maksuttomia.

Sosiaali - ja terveysministeriön asetus rokotuksista ja tartuntatautien raskauden aikaisesta seulonnasta alla olevassa linkissä:

http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/oppaat_ja_kirjat/rokottajan_kasikirja/liitteet/sosiaali_ja_terveysministerion_asetus_rokotuksista_ja_tartuntatautien_raskaudenaikaisesta_seulonnasta/

Kuva 8.

11. Espoon Kaupungin yhteistyötahot

11.1 Terveydenhoito ja lapsiperheiden perhetyö:

Perhetyössä tarjotaan perheohjaajan tarjoamaa maksutonta varhaista tukea. Perheohjaajan apu voi olla ohjaamista kasvatuksessa ja hoidossa sekä tukea vanhemmuuteen; esim. unikouluohjausta. Lapsiperheiden perhetyön piiriin hakeudutaan neuvolan, päivähoidon, vammaispalveluiden, lastensuojelun, erikoissairaanhoidon tai muun palvelun kautta, jolloin tehdään perheen kanssa yhdessä pyyntö perhetyöhön.

11.2 Lasten terapiapalvelut, perheneuvola, lastensuojelu ja sosiaalityö

- Lasten terapiapalveluihin kuuluvat puhe- ja toimintaterapia ja lastenpsykologit
- Perheneuvolan tuki ja ohjaus on tarkoitettu 0-12-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Palvelun tavoite on lapsen myönteinen kehitys
- Lastensuojelun tavoitteena on mm. lapsen oikeuden turvaaminen hyvään ja tasapainoiseen kasvuympäristöön
- Sosiaalityön palveluihin kuuluvat seuraavat osa-alueet: sosiaali- ja toimeentulo sekä sosiaali- ja kriisipäivystys

11.3 Vastaamo:

Espoon kaupunki on mukana Vastaamo - palvelun kokeilussa, jossa kehitetään lapsiperheille suunnattuja sähköisiä tukipalveluja. Tämän palvelun avulla väestöliiton perheasiantuntijoiden ja kuntalaisten on mahdollista keskustella verkossa.

Vastaamo tarjoaa sosiaali- ja terveysalan verkkoneuvontaa. Asiakas voi kysyä mieltään askarruttavista asioista Väestöliiton perheasioiden asiantuntijoilta.

Linkki: www.vastaamo.fi

Kuva 9

”Opiskelijan aktiivinen, kyseenalaistava ja rohkean kokeileva asenne on eduksi neuvolajakson harjoittelussa”

- Terveydenhoitaja, Espoon Kaupunki.

Viisi keskeisintä lähdettä:

Espoon Kaupunki.

http://www.espoo.fi/fi-FI/Sosiaali_ ja_ terveyspalvelut/ Terveyspalvelut/Neuvolat

Työelämään.

<http://www.tyoelamaan.fi/fi-FI/tyoharjoittelu- ja- tyossaoppiminen/>

Sosiaali - ja terveysministeriön asetus rokotuksista ja tartuntatauti-
tien raskauden aikaisesta seulonnasta.

http://www.ktl.fi/portal/suomi/julkaisut/oppaat_ ja_ kirjat/ rokottajan_ kasikirja/liitteet/

sosiaa-

li_ ja_ terveysministerion_ asetus_ rokotuksista_ ja_ tartuntatautie
n_ raskaudenaikaisesta_ seulonnasta

Menetelmäkäsikirja, joka löytyy Espoon Kaupungin neuvoloista.

<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/8ae8d59c-eab8-4f2c-a5c6-3192cf389a87>

Opinnäytetyö:

Perehdytyskansio Espoon Kaupungin neuvoloihin meneville ter-
veydenhoitajaopiskelijoille

Kuvat

Kuva 1.

<http://virtuoosi.pkky.fi/vilma/sosiaali/vauva1.htm>

Kuva 2

<http://www.vauvalinkit.com/vauvankasvu.html>

Kuva 3.

<http://www.kameralaukku.com/portal/index.php?topic=30030.0>

Kuva 4.

<http://www.kuvitelmia.fi/wb/pages/posts/vauvakuvia70.php?p=90>

Kuva 5.

<http://ellit.fi/ihmissuhteet-ja-perhe/perhe/raskaus-ei-aina-olekaan-niin-auvoisaa-aikaa>

Kuva 6.

<http://www.hattula.fi/portal/fi/terveys/neuvola/>

Kuva 7. Neuvolatyön menetelmäkäsikirja

<http://www.bookplus.fi/kirjat/>

[terveystarkastukset_lastenneurolassa_ja_kouluterveydenhuollossa-14402477](http://www.bookplus.fi/kirjat/terveystarkastukset_lastenneurolassa_ja_kouluterveydenhuollossa-14402477)

Kuva 8.

<http://www.meidanperhe.fi/artikkeli/koti/1210/>

[suomalaislapset_rokotetaan_tunnollisesti](http://www.meidanperhe.fi/artikkeli/koti/1210/suomalaislapset_rokotetaan_tunnollisesti)

Kuva 9.

<http://www.vauva.fi/keskustelut/alue/2/viestiketju/1185235/>

[mista_mustavalkoisia_vauvakuvia_](http://www.vauva.fi/keskustelut/alue/2/viestiketju/1185235/mista_mustavalkoisia_vauvakuvia_)